

מד:

עין משפט
נר מצוה

יב א מ"י ס"ח מהל'
גנינה הלכה ד סמג
עשין ע"א:

מוסף רש"י

[illegible]

המלא תמלא ל"ל דהא כיון דלא מני
לרבויו בכלל ופרט וכלל טפי אלא
בעצלי חיים משום דכללנא גופיה חיים
הנביז ביה אי"ב ע"כ אלא כללנא לא
דאי כללנא אחאי אלא איצטרא לא
הנהו פרטי לא לכתוב אלא גניזה
וחיים והוא מכללנא מני כל בעלי חיים
למלא לאו כללנא הוא אלא פרטא
ומפרט דחיים למוד גרבה כל ב"ה
ומכל האי פרטי גרבה כל דבר והכי
איחאה כמקור אי לאחוי בעלי חיים
ממחיים נפקא והשיב ר"י דלקמן ודאי
דאיכלא כללנא ופרטא וכללנא דאמר
דאיכלא שור בין המלא תמלא קאמר
דמכשין הפרט דשור מרבינן
אפילו ללאו אי"ב דכל ב"ה מפרטא
דחיים נפקא אלא הכא בלא המלא
דחיים מפרטא אי חיים לא היו כלל היו
בכלל מתרא לרבויו מניה טעין הפרט
והואיל לאו לרבות מה' כלום אם
נעשה חיים פרט ע"כ לרביין אט
לנעשות מחיים כלל ויכולו הפרטות
למטע מן הכלל ונאמר מה הפרט
מפורש דבר שנכללו ממלא ונמעט
המלא שפות טמאים ואע"כ דהאי
תמלא איך נראה לו לתפוס דר טומאה
היינו דוקא לפי מה שהיה יכול
לתפוס ד ב"ה ורואה לעשות כלל
דחיים כמו כלל דגניזה אבל השתא
דמסיק דמחיים לא משמע אלא ב"ה
ואיך יכול לתפוס ד ב"ה דלכ"כ פרטי
למה לי ע"כ היה צריך לתפוס ד
טומאה להכי איצטריך המלא תמלא
לרבות כל דבר דממסין:
למעוטי דבר שאין מסים. אי
ספרים דגרסי ללאחוי
(דף סג. ג' דבר) מפורש:
א"ה ש"ה 5"א. ה"ה אקשוני שור
ושה היה לו לדמכשין הפרט דחיים
למלא מרבינן כל דבר אפילו דלאו
ב"ה ולפי שהגמרא התחיל דבריו
בשור הוא ראשון נקט המי אבל
באמת שהוא ששנים מיומרים:
אין

למורה בקנס דפמור ומ"ד תור
באו עדים חייב ולמ"ד חד בנג
בשלמא אם המצא תמצא לכר
דבי רבי ישמעאל ^בדתנא דבי
נשנית אלא לדבר שנתחדש
דבי יעקב אומר שנים ישלם
אינו אלא בשבועה אמרת לא
רחמנא שנים ישלם בנגב ולית
דבהיתירא אתא לידיה אמר ק
כל שכן אלא שנים ישלם
שלא בשבועה והאי אם המצא

ושטרום כדאמרן הא אימעטו להו
בדיינין פרט למודה בקנס: ואימא

מרוּבָּה פֶּרֶק שְׁבִיעִי בְּבֹא קָמָא

א"י הכי שפיר קשיא ליה. ומשני משום דלית ליה פירכא אנ"ג דהאי פירכא לימא דנכרימא היינו משום דלא חש לפרשה: **מדיבא** קמייתי ליה מבצא בתרא בבצא גופ' חיים כתיב ביה. גם זה שאל ה"ר אשר מלגויל את ר"י דאנשי מקשה

אֵי הָכִי שְׁפִיר קָשִׁיָּא לִיה מְשׁוּם דְּרֵית לִיה
 פִּירְכָא לְרִבּוּת כָּל דְּבַר מְהִיבָא קִמִּיתִי לִיה
 מְכַלל בְּתַרָּא כְּלָלָא גּוֹפִיָּה חִיִּים כְּתִיב בִּיה
 כָּלל וּפְרַט וְכָלל מֵאִי קָא מְהִנִּי לִיה אִי לֵאחֹוּי
 כָּל דְּבַר הָא חִיִּים כְּתִיב בְּעֵלִי חִיִּים אִין מִרְדִּי
 אַתְרִינָא לֹא מְשׁוּם הִכָּא אִינְצִרְרִךְ אִם
 הִמְצָא אִמְרִי וְהָא שְׁנֵי כְּלָלוֹת דְּסִמְכִי אַהֲרִדִּי
 נִינְהוּ אִמְר רַבִּינָא ⁶ כְּדִאֲמִרִי בְּמַעֲרֵבָא זֶה
 מְקוּם שְׂאֵחָה מוֹצָא שְׁנֵי כְּלָלוֹת הַסְּמוּכִים כֹּה
 לֹזֶה הָטַל פֶּרֶט בִּינֵיהֶם וְדוֹנֵם כְּכָלל וּפְרַט
 שְׂדֵי שׁוּר בֵּין הִמְצָא לְתַמְצָא לֵאחֹוּי מֵאִי אִי
 לֵאחֹוּי כ"ח מַחִיִּים נִפְקָא אֵלָא לֵאחֹוּי דְּבַר
 שְׁאִין בְּעֵלִי חִיִּים וְדִרּוּשׁ הָכִי מָה הִפְרַט מְפּוֹרֶשׁ
 דְּבַר הַמְטַלְטֵל וְגוֹפּוּ מִמּוֹן אָף כָּל דְּבַר
 הַמְטַלְטֵל וְגוֹפּוּ מִמּוֹן וְתוּ שְׂדֵי חֲמוּר בֵּין הִמְצָא
 לְתַמְצָא לֵאחֹוּי מֵאִי אִי לֵאחֹוּי דְּבַר שְׁאִין
 בְּעֵלִי חִיִּים מְשׁוּר נִפְקָא אֵלָא לֵאחֹוּי דְּבַר
 מְסוּיִם א"ה שֶׁה לָּמָּה לִי אֵלָא רִיבָה וּמֵיעַט
 וּרְיִיבָה הוּא כְּדֹתְנָא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְלָא ⁷ דְּתַנָּא
 דְּבִי ר' יִשְׁמַעְלָא בְּמִיָּם כַּמִּים ב' עַמְּמִים אִין
 זֶה כָּלל וּפְרַט אֵלָא ⁸ רִיבָה וּמֵיעַט וּרְיִיבָה רִיבָה
 הִכָּל מֵאִי רַבִּי רַבִּי כָּל מִילֵי אִי הָכִי כָּל הַנִּי
 פְּרָטִי לָמָּה לִי חֵד לְמַעוּטִי קֶרֶקֶד וְחֵד לְמַעוּטִי
 עֲבָדִים וְחֵד לְמַעוּטִי שְׁטוּת גִּנְיָבָה וְחִיִּים
 לְכַדְרֵב דֹּאמְר אַחִיָּה לְקֹרֶן כְּעִין שֹׁנֵב וּלמ"ד
 חֵד בִּגְנֵב וְחֵד בְּטוּעֵן טְעֻנָּת גִּבֵּב וְגִבֵּב עֲצֻמו
 נִפְקָא לִיה מֵאִם יִמְצָא הִגְבֵּב הָאִי אִם הִמְצָא
 תַּמְצָא אֵלָא דִּרְיֵשׁ רִבָּה מִכְּעִי לִי לְכַדְרָבָא
 בְּר אַהֲלִיאִי ⁹ דֹּאמְר רַבָּא בְּר אַהֲלִיאִי מֵאִי
 מְעַמָּא דְּרַב דֹּאמְר מוֹרֵדָה בְּקִנֵּם וְאַחֵר כֵּךְ בָּאוּ
 עֲדִים פְּטוּר דְּכִתִּיב יֵאֵם הִמְצָא תַּמְצָא אִם
 הִמְצָא בְּעָדִים תַּמְצָא בְּדִינִים פֶּרֶט לְמַרְשִׁיעַ
 אֵת עֲצֻמו וּלמ"ד תְּרוּיָהוּ בְּטוּעֵן טְעֻנָּת גִּבֵּב
 דְּהָאִי אִם הִמְצָא תַּמְצָא מִפִּיק לִיה לִגְבֵּב עֲצֻמו
 מַרְשִׁיעַ עֲצֻמו מִגִּל: מֵאִשֶּׁר יִרְשִׁיעוּן אֱלֹהִים
 וְלֹא הַמַּרְשִׁיעַ אֵת עֲצֻמו וּלמ"ד חֵד בִּגְנֵב
 וְחֵד בְּטוּעֵן טְעֻנָּת גִּבֵּב דִּיאִיתִי לִיה מִהִמְצָא
 תַּמְצָא לְמַרְשִׁיעַ אֵת עֲצֻמו הָאִי אִשֶּׁר יִרְשִׁיעוּן
 מֵאִי דִרְשִׁי בִּיה אִמְר לִי הִהוּא מִיבְּעִי לִיה
 וְהוּ בְּטוּעֵן טְעֻנָּת גִּבֵּב קֶסֶר מוֹרֵדָה בְּקִנֵּם וְאַח"כ
 וְחֵד בְּטוּעֵן טְעֻנָּת גִּבֵּב דִּנְפָקָא לִיה גִּבֵּב מִהַתָּכִי
 אֵת בְּר אַהֲלִיאִי אֲבָל כָּל הַנִּי פְּרָטִי לָמָּה לִי כְּדֹתְנָא
 יְכִי יִשְׁמַעְלָא כָּל פֶּרֶשָׁה שְׁנֵאמְרָה וְנִשְׁנִית לֹא
 וְיֵאֵמָר גִּבֵּב עֲצֻמו בְּשִׁבּוּעָה לֹא ס"ד דְּתַנָּא
 וְלֹא בְּשִׁבּוּעָה אַתָּה אֹמְרִי שְׁלֹא בְּשִׁבּוּעָה אוּ
 לִי הִיָּה מֵאִי לֹא כֵךְ הִיָּה אִמְר אֲבִי לֹא לְכַתּוּב
 בְּק"ץ מְטוּעֵן טְעֻנָּת גִּבֵּב וְמָה טוּעֵן טְעֻנָּת גִּבֵּב
 לִישְׁלֵם תְּרִי גִבֵּב עֲצֻמו דְּבִאִסּוּרָא אַתָּא לִידִידָה
 דְּכַתֵּב רַחֲמָנָא בִּגְבֵּב עֲצֻמו לָמָּה לִי דֹּאפִילוּ
 הָכִי הוּא דֹּתָא הָא מִיבְּעִי לִיה ¹⁰ לְכַדְרָתִי יְדוּ

שיטות כדאמרוהו הא חיימיטו להו להך מהך פרי דמביי בעל כל דבר פשע: שני
בדינין פרו למודה בקנס: ואימא נכ עלמו. לא ישלם כפל עד שיבצע לשקר הואיל

מסורת הש"ס

וּמֵאִי תִשׁוּבָה יֵשׁ בְּדָבָר: הִ"ג לְרִבּוֹת
וְכָל בְּהָרָה כְּלָלָה בּוֹשֵׁף חִיִּים כְּפִי
אֵלָּה תִּמְאָלָה דְּלִי מִגְּבוּיָהּ חִיִּים דְּרִשָׁת
סִי מְהִיבָה מִיִּמִּיתָה וְסִי מִכְּלָלָה בְּהָרָה
אֵף כָּל כְּלָלָה בּוֹשֵׁף חִיִּים כְּמִבִּי בִּי
דְּכָל הִיכָה דְּרִשְׁשֵׁין כָּלָּ וּפְרַט וְכָל
אֵף כָּל מִלְּטוּשֵׁי בְּהָרָה מִיִּרְשָׁה דְּכָלָּה
קִמָּה לְמַעֲטוּי הוּא דְּלִמִּי בְּדָלָּה אִיבִי
חֵי פֶרַט וְכָלָּה דְּלִיִּתְרִבּוּ כִּי מִיִּלִּי
וּמִהִי כְּלָלָה קִמָּה לְמַעֲטוּי מֵאִי דְּלֵא
דְּמִי לֵיָּה פֶרַטָּא וְכָלָּה בְּהָרָה לְרִבּוּי
מֵאִי דְּלֵא אִיבִי הִ"ג כָּל פֶּרַט וְכָל
וְאֵין כְּכָל אֵלָּה מֵיָּה כְּשִׁפְרָתָה הֵלֶךְ
לְרִשְׁשֵׁין מִיִּיבִי אֵלָּה בְּעֵלִי חִיִּים
וּבְעֵלִי לֵיָּה כָּל פֶּרַט דְּלֵאִ"ג דְּרִשָׁת
תַּנָּה דְּרִי ר' שִׁמְעֵאל בְּעֵלְמָל כְּלָלָה
דְּלֵא דְּמִי^(א) (לֵיָּה פֶרַטָּא) הִי מִיִּלִּי לְרִבּוּי
מִדִּי דְּהִי כְּכָלָּה בְּהָרָה: לְפִי

תורה אור השלם

1. אם המצא תמצא
כידו הנבזה משור עד
המור עד שזה חיים שנים
ישלם: שמות כב ג
2. על כל דבר פשע על
שור על המור על שזה
על שלמה על כל אבדה
אשר יאמר כי הוא זה
עני האלוים יבא דבר
שניהם אשר ירשעו
אלוים ישלם שנים
לרעה: שמות כב ח

גליון הש"ס

תוס' ר"ח א' הכי שח
למה לי ה"מ לאקשווי.
עין תשובת מהר"י אדרימי
ס' שלד: